

LĒMUMI

PADOMES LĒMUMS (ES) 2016/1222

(2016. gada 12. jūlijs),

ar ko konstatē, ka Spānija nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikumu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 126. panta 8. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

tā kā:

- (1) Saskaņā ar Līguma 126. pantu dalībvalstis izvairās no pārmērīga valsts budžeta deficīta.
- (2) Stabilitātes un izaugsmes pakta pamatā ir mērķis panākt stabilu valdības finansiālo stāvokli, kas ir veids, kā stiprināt priekšnosacījumus cenu stabilitātei un spēcīgai, ilgtspējīgai izaugsmei, kura ir labvēlīga jaunu darbavietu radīšanai. Stabilitātes un izaugsmes pakts ietver Padomes Regulu (EK) Nr. 1467/97 ⁽¹⁾, kas tika pieņemta, lai veicinātu pārmērīga valsts budžeta deficīta tūlītēju novēršanu.
- (3) Padome, rīkojoties pēc Komisijas ieteikuma, saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 104. panta 6. punktu 2009. gada 27. aprīlī nolēma, ka Spānijā pastāv pārmērīgs budžeta deficīts, un saskaņā ar minētā līguma 104. panta 7. punktu sniedza ieteikumu novērst pārmērīgu budžeta deficītu vēlākais līdz 2012. gadam. Kopš tā laika Padome, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 126. panta 7. punktu, ir sniegusi trīs ieteikumus Spānijai (2009. gada 2. decembrī, 2012. gada 10. jūlijā un 2013. gada 21. jūnijā), ar ko pagarināja termiņu pārmērīga budžeta deficīta novēršanai attiecīgi līdz 2013., 2014. un 2016. gadam. Visos trīs ieteikumos Padome uzskatīja, ka Spānija ir efektīvi rīkojusies, bet norisinājušies negaidīti nelabvēlīgi ekonomikas notikumi, kas būtiski negatīvi ietekmējuši valdības finanses ⁽²⁾.
- (4) Savā 2013. gada 21. jūnija ieteikumā Padome ieteica Spānijai sasniegt šādu kopējā deficīta mērķi: 6,5 % no IKP 2013. gadā, 5,8 % no IKP 2014. gadā, 4,2 % no IKP 2015. gadā un 2,8 % no IKP 2016. gadā, kas atbilda strukturālās bilances uzlabojumam no 2013. gada līdz 2016. gadam attiecīgi par 1,1 %, 0,8 %, 0,8 % un 1,2 % no IKP, pamatojoties uz Komisijas 2013. gada pavasara prognozi, kura pagarināta līdz 2016. gadam. Lai panāktu minēto uzlabojumu, tika prasīts, lai Spānija 2014., 2015. un 2016. gadā īstenotu papildu pasākumus attiecīgi 2 %, 1 % un 1,5 % apmērā no IKP. Turklāt tika prasīts, lai Spānija i) nostiprinātu institucionālā satvara efektivitāti, vēl vairāk uzlabojot Budžeta stabilitātes likuma īstenošanas pārredzamību un izveidojot neatkarīgu fiskālo jautājumu padomi, kas veiktu analīzi, sniegtu konsultācijas un uzraudzītu fiskālās politikas atbilstību valsts un ES fiskālajiem noteikumiem, ii) veiktu konkrētus pasākumus ar mērķi iegrožot augošo strukturālo deficītu sociālā nodrošinājuma sistēmā un iii) liktu lielāku uzsvāru uz izaugsmei labvēlīgu konsolidāciju, tostarp veicot sistemātisku izdevumu pārskatīšanu un nodokļu sistēmas pārskatīšanu. Visbeidzot, lai nodrošinātu fiskālās konsolidācijas stratēģijas panākumus, ieteikumā tika uzsvērts arī tas, ka ir svarīgi stiprināt fiskālo konsolidāciju ar visaptverošām strukturālajām reformām saskaņā ar Padomes ieteikumiem, kas adresēti Spānijai saistībā ar Eiropas pusgadu un makroekonomikas nelīdzsvarotības procedūru.

⁽¹⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

⁽²⁾ Visi dokumenti saistībā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru Spānijā ir atrodami: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/countries/spain_en.htm

- (5) Komisijas 2013. gada pavasara prognozē, kas pagarināta līdz 2016. gadam un kas bija Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikuma pamatā, tika prognozēts, ka Spānijas ekonomikas rādītājs 2013. gadā samazināsies par 1,5 %, tad turpmākajos trijos gados atkal pieaugs par attiecīgi 0,9 %, 1,4 % un 1,9 %. Nominālā IKP izaugsme tika prognozēta 0,1 % un 2,0 % attiecīgi 2013. un 2014. gadā, un 2,6 % un 3,2 % nākamajos divos gados.
- (6) Savā 2013. gada 21. jūnija ieteikumā Padome noteica efektīvas rīcības termiņu (2013. gada 1. oktobris), kas veicama saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 4. punkta noteikumiem. Pamatojoties uz Komisijas 2013. gada rudens prognozi, Komisija 2013. gada 15. novembrī secināja, ka Spānija ir efektīvi rīkojusies, lai izpildītu minēto ieteikumu, tomēr norādīja uz risku, ka mērķi netiks sasniegti 2014. gadā. Pamatojoties uz to, Komisija uzskatīja, ka tolaik nebija vajadzīgi turpmāki pasākumi pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā. Kopš tā brīža pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra tika uz laiku atlikta.
- (7) Riski, ka netiks ievērots Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikums, tika atkārtoti uzsvērti turpmākajos novērtējumos. Padome 2014. gada jūlijā secināja, ka budžeta stratēģijas pamatā esošie pasākumi, kas izklāstīti 2014. gada stabilitātes programmā, ir vēl vairāk jākonkrētizē un ir jāpieliek vēl vairāk pūļu, lai pilnībā izpildītu minēto ieteikumu. Pamatojoties uz 2015. gada stabilitātes programmas izvērtējumu, Padome 2015. gada jūlijā secināja, ka pastāv risks, ka Spānija varētu neizpildīt Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus. Tāpat visos Komisijas atzinumos par Spānijas budžeta plānu projektiem 2014., 2015. un 2016. gadam tika secināts, ka pastāv risks, ka Spānija neizpildīs Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus. Jo īpaši Komisija uzsvēra riskus, kas saistīti ar plānotajiem strukturālajiem pasākumiem, kuru apmērs bija mazāks, nekā ieteikusi Padome. Turklāt Komisija uzsvēra riskus saistībā ar nominālā deficīta mērķu sasniegšanu.
- (8) Pamatojoties uz Komisijas 2016. gada ziemas prognozi, Komisija 2016. gada 9. martā arī secināja, ka pastāv risks, ka netiks ievērots termiņš, kas bija noteikts pārmērīga budžeta deficīta novēršanai, ņemot vērā joprojām ievērojamo paredzamo deficīta apmēru, pārsniedzot kā starpposma pamatmērķi paredzēto apmēru (4,2 % no IKP), kurš tika noteikts attiecībā uz bilanci 2015. gadam, un to, ka līdz minētajam laikam īstenotie fiskālie pasākumi bija nelieli salīdzinājumā ar ieteikto. Pamatojoties uz to, Komisija sniedza ieteikumu Spānijai pastiprināt centienus, lai nodrošinātu atbilstību Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikumam. Tālab Spānijai ieteica i) veikt pasākumus, lai nodrošinātu savlaicīgu un noturīgu pārmērīga budžeta deficīta novēršanu, tostarp pilnībā izmantojot attiecīgi preventīvos un koriģējošos instrumentus, kas noteikti Spānijas Stabilitātes likumā, lai kontrolētu novirzes centrālajai valdībai pakārtotajā līmenī no attiecīgajiem mērķiem, kuri noteikti budžeta deficītam, parādam un izdevumiem; un ii) ziņot Komisijai par pasākumiem, kas veikti, reaģējot uz Komisijas ieteikumu, savā atjauninātajā budžeta plāna projektā 2016. gadam vai vēlākais – atsevišķā nodaļā nākamajā stabilitātes programmā 2016. gadam.
- (9) Ņemot vērā jauno novērtējumu par Spānijas rīcību, kas veikta, reaģējot uz Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikumu, lai novērstu pārmērīgu budžeta deficītu līdz 2016. gadam, izdarāmi šādi secinājumi.

— Pamatojoties uz datiem, kurus Spānija paziņoja 2016. gada pavasarī un kurus Komisija (*Eurostat*) apstiprināja 2016. gada 21. aprīlī, vispārējās valdības deficīts bija 5,9 % no IKP 2014. gadā un 5,1 % no IKP 2015. gadā, kas ir virs starpposma mērķiem, kurus Padome noteikusi attiecīgi 5,8 % un 4,2 % apmērā no IKP. 2014. gada deficīta iznākumu negatīvi ietekmēja nominālā IKP lejupvērstā pārskatīšana, kas tika veikta otrā EDP paziņojuma laikā 2015. gada oktobrī, kā arī finanšu sektora deficītu palielinošās darbības 0,1 % apmērā no IKP. Fiskālās politikas ekspansijai 2015. gadā bija liela ietekme uz fiskālo iznākumu.

— Pamatojoties uz Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, tiek lēsts, ka izmaiņas strukturālajā bilancē 2015. gadā ir – 1,0 % apmērā no IKP, kas ir ievērojami mazāk par Padomes ieteikto, proti, 0,8 % no IKP. Strukturālās bilances kumulatīvās izmaiņas laikposmā no 2013. līdz 2015. gadam sasniedza 0,6 % no IKP, kas ir ievērojami mazāk par Padomes ieteikto, proti, 2,7 % no IKP. Turklāt, ja tiek veiktas korekcijas, ņemot vērā pārskatītā iespējamā izlaides pieauguma un neparedzēto ieņēmumu ietekmi salīdzinājumā ar pamatscenāriju, kas ir ieteikuma pamatā, strukturālie pasākumi veido – 0,7 % no IKP 2015. gadā un – 0,2 % no IKP 2013.–2015. gada laikposmā; tas ir ievērojami mazāk par ieteikto līmeni. Veicot mērījumus ar augšupēju metodi, fiskālie pasākumi veido – 0,5 % no IKP 2015. gadā un iznāk, ka nav bijis pasākumu laikposmā no 2013. līdz 2015. gadam, salīdzinot ar ieteiktajiem pasākumiem attiecīgi 1 % un 3 % no IKP. Konsolidācijas pasākumi, piemēram, valsts pārvaldes un pensiju sistēmas reformu kontekstā, nebija pietiekami, lai neitralizētu sekas dažiem ekspansijas pasākumiem, kas īstenoti 2015. gadā, piemēram, iedzīvotāju un uzņēmumu ienākuma nodokļa samazināšana un daļēja iepriekš zaudēto Ziemassvētku prēmiju atmaksa.

- Laikposmā no 2013. līdz 2015. gadam Spānijas inflācija (ko mēra ar IKP deflatoru) bija krietni zemāka nekā pamata makroekonomikas scenārijā, uz kuru balstījās ieteikums (2014. gadā tā bija pat negatīva, proti, – 0,4 %), tādējādi padarot fiskālo mērķu sasniegšanu vēl grūtāku. Tomēr zemas vai pat negatīvas inflācijas ietekmi uz Spānijas fiskālajiem rezultātiem lielā mērā kompensēja lielāks reālā IKP pieaugums nekā bija paredzams, arī pateicoties veiktajām reformām, reaģējot uz krīzi, un finansiālās palīdzības programmas veiksmīgai pabeigšanai. Neraugoties uz IKP deflatora mazāk dinamisko attīstību, nominālā IKP līmenis 2015. gadā bija tikai par 1 % zemāks, nekā paredzēts pamatscenārijā, jo reālais IKP tajā pašā laikposmā pieauga daudz straujāk. Turklāt strauja darbavietu radīšana un lieli nodokļu ieņēmumi pieauguma struktūrā vēl vairāk samazināja deficītu.
- Kopumā visā 2014. un 2015. gada laikposmā zemas procentu likmes un straujāka ekonomikas atveseļošanās nekā paredzēts, arī pateicoties veiktajām reformām, reaģējot uz krīzi, veiksmīgai finansiālās palīdzības programmas pabeigšanai un darba tirgus labvēlīgā attīstībai, palīdzēja Spānijai samazināt vispārējās valdības budžeta deficītu. Tajā pašā laikā fiskālās konsolidācijas procesu kavēja negatīvā inflācija, kas bija negaidīta, ņemot vērā makroekonomisko scenāriju, kas bija Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikuma pamatā. Tomēr neparedzētie ieņēmumi, jo īpaši 2015. gadā, netika izmantoti, lai paātrinātu deficīta samazināšanu. Tā vietā fiskālā politika tika mikstināta, jo īpaši ar nodokļu reformu un dinamisku izdevumu pieaugumu.
- (10) Komisijas 2016. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2016. gadā būs 3,9 % no IKP, un 2017. gadā – 3,1 % no IKP. 2016. gada stabilitātes programmā paredzēts deficīts 3,6 % un 2,9 % no IKP (attiecīgi 2016. un 2017. gadā). Tādēļ Spānijai nav iespēju 2016. gadā savlaicīgi un noturīgi novērst pārmērīgo budžeta deficītu. Valsts parāda attiecība pret IKP ir nedaudz samazinājusies no 99,3 % 2014. gadā līdz 99,2 % 2015. gadā, vairāk pateicoties neto finanšu aktīvu pārdošanai nekā deficīta ietekmes kompensēšanai, kas pieaug straujāk par nominālo IKP pieaugumu. Saskaņā ar Komisijas 2016. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka parāda attiecība turpinās pieaugt līdz 100,3 % 2016. gadā un pēc tam samazināsies.
- (11) Kopš 2012. gada Spānijas fiskālā sistēma ir nostiprināta, lai cita starpā novērstu novirzes un nodrošinātu visu valdības līmeņu atbilstību to attiecīgajiem deficīta, parāda un izdevumu noteikuma mērķiem. Kopš 2013. gada 21. jūnija Padomes ieteikuma Spānija ir veikusi pasākumus, lai vēl vairāk stiprinātu fiskālo sistēmu, grozot 2012. gada Stabilitātes likumu, lai nodrošinātu valsts pārvaldēm stimulus samazināt publiskā sektora parādus komercpiegādātājiem, un 2013. gada novembrī izveidojot neatkarīgu fiskālo institūciju (AIREF). Tomēr, lai gan Spānijas Stabilitātes likumā ir iekļauti instrumenti, kas paredzēti, lai novērstu un koriģētu novirzes no iekšzemes fiskālajiem mērķiem, 2014. un 2015. gada pieredze liecina, ka tos varēja izmantot plašāk. Pēc Komisijas 2016. gada 9. marta ieteikuma Spānijas valdība ir sākusi īstenot koriģējošus Stabilitātes likuma noteikumus reģionālajai valdībai, kas iepriekš nebija īstenoti. Turklāt centrālā valdība pieņema izdevumu samazinājumus EUR 2 miljardu apmērā.
- (12) Spānija 2013. gada decembrī pieņēma reformu, saskaņā ar kuru tika pārskatīta pensiju indeksācija un no 2019. gada tiks ieviesta automātiska turpmāko pensionāru jauno pensiju pielāgošana, ņemot vērā paredzamā mūža ilguma izmaiņas. Turklāt, sākot no 2013. gada jūnija, tā īsteno valsts pārvaldes reformu, kuras mērķis ir palielināt efektivitāti. Vienlaikus 2014. gadā Spānija pieņēma uzņēmumu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa reformu, kam bija dažas pozitīvas iezīmes, piemēram, samazinot nodokļu slogu, bet kura nebija pilnā apmērā finansēta.
- (13) Tāpēc var secināt, ka Spānijas pasākumi, reaģējot uz Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikumu, ir bijuši nepietiekami. Spānija nenasniedza starposma mērķi attiecībā uz nominālo deficītu 2015. gadā, un netiek prognozēts, ka pārmērīgais budžeta deficīts tiks novērsts līdz 2016. gadam. Fiskālo pasākumu apjoms ir būtiski mazāks par to, ko bija ieteikusi Padome, un 2015. gadā bija fiskālās nostājas ekspansija,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Spānija nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz Padomes 2013. gada 21. jūnija ieteikumu.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Spānijas Karalistei.

Briselē, 2016. gada 12. jūlijā

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
P. KAŽIMĪR*
